

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2026 | Week 24

Predikant: vacant

Consulent: ds. H. Westerhout

Tel. 0341-786886

E-mail: hwesterhout@hotmail.com

Scriba: diaken E. Mulder

Spoekeboompje 49

8075 DJ Elspeet

Tel. 06-12897617

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

Vertrouwenspersonen:

Marjon Bronkhorst: 06-58916716

E-mail: vphervormdelspeetmarjon@gmail.com

Bernadette Juffer: 06-30649394

E-mail: vphervormdelspeetbernadette@gmail.com

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

Zondag 14 juni

09.30 uur ds. M. van Kooten (Lopik) H.A.

15.00 uur ds. M. van Kooten Nabetrachting H.A.

Kinderoppas

Zondag 14 juni

Morgendienst: Bernice Schulenburg, Diana van de Zande, Jonathan de Ruiter

Collecten

Zondag 14 juni

1. Kerk
2. Instandhouding predikantsplaats
3. Deurcollecte: extra kerk

Zondagsschool

Beste kinderen van de zondagsschool,

D.V. zondag 14 juni zal er geen zondagsschool zijn i.v.m. de bediening van het Heilig Avondmaal. Ook 21 juni zal er geen zondagsschool zijn i.v.m. de bevestiging en intrede van ds. Tramper.

28 juni hopen we voor de laatste keer voor de vakantie samen te komen in 't Kerkerf om afscheid te nemen van de jongens en meiden van groep 8. Alle kinderen van de zondagsschool én de familie van de jongens en meiden uit groep 8 van harte welkom!

Hartelijke groet het team van de zondagsschool

Ter overdenking

De rust die de mensen zoeken, maar die ze in hun begeerten, in het geschapene en in de wet niet kunnen vinden, is te vinden in Christus.

Thomas Boston (1676 – 1732)

Tenslotte

Voor de komende zondag wensen we u en jullie een gezegende Avondmaalszondag.

Een hartelijke groet van,

Uw kerkenraad

Bericht uit 'Laanwijk'

Vorige week dinsdag mochten we een groot deel van de vrouwenvereniging ontmoeten in Lopikerkapel en vervolgens in de hooiberg van Laanwijk. De dames zijn door een ingezetene van het dorp ingewijd in de historie van Lopikerkapel en het kasteel waarvan een restant nog over is. Mijn vrouw en ik hebben in het tuinmanshuis van die heerlijkheid aan het begin van ons huwelijk gewoond en daar de eerste van ons talrijke gezin werd geboren. Ook werden zij door

ondergetekende rondgeleid in de oude dorpskerk waarbij we o.a. mochten wijzen op een hagoscoop. Dat betreft een klein nisje in het koor van de kerk waardoor mensen die aan een besmettelijke ziekte leden ook van buiten mee konden kijken naar wat er binnen in de kerk gebeurde. Hagioscoop betekent letterlijk 'kijken naar het heilige'. Juist in de dagen voor de reformatie was het zaak dat men zag wat op het altaar gebeurde, de herhaling van het offer van Christus. Hoewel dit een grote dwaling is, daar Christus eens en voor al Zijn offer bracht op Golgotha, geeft het ook stof tot nadenken. In ieder geval had men zorg voor de zieke gemeenteleden. Je zou als het ware de hagoscoop kunnen zien als voorloper van de kerkradio –vroeger ook wel ziekentelefoon genoemd- en de livestreams die ten tijde van de coronacrisis in het leven zijn geroepen. Ook zongen we er nog enkele liederen bij het orgel dat evenals dat van Elspeet door de Nunspeetse orgelmaker Hendriksen en Reitsma is gebouwd, echter hier wel in een oude kas. Mooi om op deze wijze de periode Elspeet af te ronden.

Komende zondag hopen we in uw midden het Heilig avondmaal te bedienen alsmede de nabetrachting te houden. In beide diensten willen we Gods woord openslaan bij Jeremia 31. Zondagavond waren we kerkganger in Lopikerkapel en werden er door een gastvoorganger op gewezen naar een woord van één der puriteinen dat we naast één blik naar binnen er negen op de Heere Jezus zouden slaan. Spurgeon sprak in diezelfde geest: 'Als u een oog hebt voor de zonde, zorg er dan ook voor dat u een oog hebt voor de verzoening. Laat uw ogen vol tranen zijn, maar laat die tranen als een vergrootglas werken voor uw ogen, zodat het kruis een groter en nog dierbaarder iets zal blijken. Laat door uw zonde nooit uw vertrouwen in Christus geschaad worden. Wanneer u een grote zondaar bent, verheerlijk Hem dan door te geloven dat Hij een grote Redder is. Verlaag de waarde van het bloed niet als u de intensiteit van uw zonden vergroot. Denk zo slecht over de zonde als u kunt, maar denk heerlijk van Christus, want er is geen zonde, hoe helwaardig of duivels ook, die door het bloed van Jezus niet weggenomen kan worden. En als de gehele essentie van alles wat duivels is in ongerechtigheid bij u gevonden wordt, dan staat er toch: 'Het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.' En hierin moeten wij, ja, zullen wij ons verheugen.' Moge aanstaande zondag zo ook de gang zijn naar de dis van het Nieuwe Verbond.

We vervolgen tenslotte met de reis naar Schotland. Dit keer gaan we naar St.Andrews dat we op dinsdag 14 april bezochten. Allereerst kwamen we bij de

ruïnes van de majestueuze kathedraal die daar in vroeger dagen stond. In de dagen na de reformatie is dit bouwwerk geruïneerd en werden stenen gebruikt voor de eigen woningen van de bewoners van dit stadje. Gelukkig niet alle stenen want er staat nog zoveel dat we een goede indruk kunnen krijgen van hoe de kathedraal er vroeger uitzag. Vanwaar toch dat rigoreuze optreden van de bewoners van St.Andrews? Dat had alles te maken met een preek die John Knox hield in de middeleeuwse Holy Trinity church van deze plaats, een kerk waar we overigens alleen omheen konden lopen. Hier preekte de Schotse hervormer op 4 juni 1559 na zijn terugkomst van het vasteland van Europa daar hij jarenlang niet veilig was in Schotland. Hij hield toen een vlammend betoog tegen de dwalingen van Rome die leidden tot de beeldenstorm en vernieling van de grote kathedraal. In het kasteel – dat we ook bezochten- staat een standbeeld van de prekende Knox terwijl iemand op de achtergrond zijn preek nabootst.

In de kathedraal heeft eenmaal het woord Gods zuiver mogen klinken. Dat was toen George Wishart zich moest verantwoorden voor de kerkelijke rechter omdat hij naar Rooms Katholieke maatstaven het volk had doen dwalen. Hij kreeg een verhoogde plaats in het midden van de kathedraal en moest de aanklachten die tegen hem waren vanwege de leer herroepen. Net zoals Luther op de rijksdag te Worms. Wishart herriep niet maar hield de grote schare –en wat konden er veel mensen in dat immens grote bouwwerk- de zuivere evangelieboodschap voor. Een dag later, op 1 maart 1546 werd hij opgehangen en verbrand voor de poort van het kasteel. In het wegdek vlak bij de ingang naar het kasteel zijn te zijner gedachtenis de letters GW als mozaïek van stenen aangebracht. Kardinaal Beaton, die verantwoordelijk was voor de marteldood van de 33 jarige Wishart zat voor het venster te kijken naar de voltrekking van het doodvonnis. Wishart zag het en zei tot de omstanders: 'De vlammen hebben mij bijna verteerd, maar die daar zit en trots op ons neerziet, zal binnen weinig dagen vol schande op dezelfde plaats liggen waar hij nu vol pracht en praal verblijft'. Binnen drie maanden gebeurde dat reeds. Een samenzwering van sympathisanten van Wishart brachten de kardinaal om terwijl ze zijn dode lichaam vervolgens in het open venster neerlegden, te kijk voor een ieder.

Rondom de ruïne van de abdij liggen vele mensen begraven. Naast elkaar liggen de graven van Samuel Rutherford en Thomas Halyburton die allebei docent waren op de theologische universiteit van St.Andrews

en wier geschriften tot op de dag van vandaag met zegen gelezen worden. Thomas ligt overigens samen met een zoontje in een graf dat slechts vier jaar werd en al jong de Heere vreesde. Thomas zei over zijn aanstaande begrafenis bij zijn kleine jongen: 'Wat zullen wij een blij bundeltje stof zijn'.

Na de abdij bezochten we de restanten van het kasteel waarvoor Wishart was verbrand en kardinaal Beaton werd vermoord. Het ligt rustig en bedaard aan de zee maar o, wat is hier allemaal ontzettends gebeurt. Menig protestant heeft aldaar in de kerker moeten zuchten. John Knox, die aan de universiteit van St.Andrews studeerde is sterk beïnvloed geweest door George Wishart. Hij trok veel met hem op en droeg zelfs een zwaard om hem eventueel te verdedigen. Na de dood van kardinaal Beaton begon Knox openlijk het woord des Heeren te verkondigen in het kasteel van St.Andrews. Koning Jacobus V wiens vrouw Maria de Guise Franse afkomst was liet daarop een vloot uit Frankrijk komen om het kasteel in te nemen. Knox is daarop in 1547 gevangen genomen en op de galeien terecht gekomen. Wanneer het schip dan langs de kust van St.Andrews kwam dan wees hij op de toren van het kasteel en sprak uit dat hij zeker wist dat hij daar ooit weer op de kansel zou komen. Dat is inderdaad gebeurd in 1559.

Ook de universiteit bezochten we, met name de Salvatorkapel. We hoorden daar ook een middagpauzeconcert waarop een organist o.a. werken van Bach vertolkte. Aan deze universiteit hebben tal van puriteinen les gekregen. Docenten waren de eerder genoemde professoren Rutherford en Halyburton. Ook Andrew Melville de opvolger van de reformator John Knox doceerde hier voordat hij de vlucht nam naar het Franse Sedan. Een van zijn studenten was de Hollander Willem Teelinck. Toch was het niet de colleges van deze man die op hem de meeste indruk maakte als wel het leven dat vele puriteinen leidde. Zij maakten veel werk van de huisgodsdienstoefening. Dat heeft Teelinck zeer beïnvloed en ook in ons land gestimuleerd. Voor hoevelen zal dat niet tot zegen zijn geweest, tot op de dag van vandaag. Bekende studenten aan deze universiteit waren William Guthrie wiens boek 'Des christens groot interest' bekend is geworden. Ook Andrew Gray van wie heel veel preken in het Nederlands zijn vertaald alsmede James Durham van wie een verklaring van Openbaring en Hooglied bekend is geworden, alsmede 72 preken over Jesaja 53 die vrij recent opnieuw in het Nederlands is uitgegeven. Ook een boek over de ergernis en verdeeldheid in het kerkelijk leven werd door hem

geschreven. Hij dicteerde dit vanaf zijn ziekbed dat ook zijn sterfbed is geworden. Het heet daarom ook wel 'het testament van een stervende aan de kerk van Schotland' genoemd. De reden van dit schrijven was een twist binnen de Schotse kerk. Een twist tussen de 'protesters' en 'resolutionars'. Omdat in de periode tussen Karel I en Karel II Engeland geregeerd werd door de republikein Olivier Cromwell wilde deze ook zijn invloed in Schotland doen gelden. Omdat hij een kerkelijke independent was wilde hij dat er tolerantie zou zijn ten opzichte van allerlei vrije gemeenten bij de Schotse presbyteriaanse kerk. De mensen die dat niet tolereerden waren de protesters en de anderen de resolutionars. Durham behoorde tot die laatste groep maar wat kwam men fel tegenover elkaar te staan. Men was het eigenlijk in alles met elkaar eens ten opzichte van de kerkleer behalve het tolereren van de vrije gemeenten (waaronder ook baptisten gemeenten behoorden). Heel fel ging dit er aan toe. Geen wonder dat de gematigde Durham schreef: 'Vraag u ernstig af wat de volgende generatie zou kunnen denken. Zal de verdeeldheid aan hen worden overgedragen en zullen zij daar erfgenaam van worden? (...) Dan zal het bestaan dat deze generatie haar voorvaders zal vloeken. Zij brachten hen voort om altijd te blijven onder de zonde, in de strik en onder de kwelling van de verdeeldheid'.

Vlakbij de toren van de kapel is in de straatstenen PH te lezen. Dat staat voor Patrick Hamilton (1504-1528). Deze reformator die tevens de eerste martelaar werd van Schotland had tijdens zijn theologische studies overzee kennis gemaakt met de werken van Luther. Deze hadden hem sterk beïnvloed. Hij was tevens zeer muzikaal en dirigeerde het koor van de later geruïneerde abdijkerk. Vanwege zijn leringen die in strijd waren met de Rooms kerk werd hij vlak bij de toren van de Salvatorkerk (zo heet namelijk de kapel bij de universiteit) levend verbrand. Ter zijner geachtenis staat niet ver bij het kasteel verwijderd een gedachtenisnaald, waarop zijn naam en die van Wishart en twee onbekende martelaren genoemd worden namelijk Henry Forrest en Walter Milne. Allen werden met vuur verbrand lezen we op de naald. Betreffende Patrick Hamilton willen we tenslotte nog opmerken dat hij vlak voor de marteldood plaatsvond zijn bijbel weggaf aan een vriend met de woorden: 'Dat heb ik straks niet meer nodig. Dan is het geloof verwisseld in aanschouwen. Het zou jammer zijn als het vuur ze zou verteren.' Volgende week hopen we verder te gaan met de reis door Schotland.

Een hartelijke groet vanuit Laanwijk.

M.van Kooten v.d.m.

